

Робота вміщує 47 сторінок, список використаних джерел налічує 40 джерел, в додатках наведено: результати дослідження особливостей мовлення вихователів, правильності та виразності мовлення дітей; вправи на розвиток мовлення дітей.

В роботі розкрито теоретико-методичні основи формування мовлення вихователя як складової його педагогічної діяльності та розвитку мовлення дошкільників; охарактеризовано методи та прийоми розвитку мовлення дошкільників, що ґрунтуються на зразку мови вихователя. Проведено експериментальне дослідження впливу мови вихователя на розвиток мовлення дошкільників. Об'єкт дослідження: мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку. Предмет: вплив мови вихователя на розвиток мовлення дошкільників. Мета: дослідити роль особливостей мовлення вихователя для розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ ВИХОВАТЕЛЯ ТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

- 1.1. Мова вихователя як складова його педагогічної діяльності
- 1.2. Характеристика розвитку мовлення дітей 3-6/7 років
- 1.3. Методи та прийоми розвитку мовлення дошкільників, що ґрунтуються на зразку мови вихователя
- 1.4. Засоби виразного мовлення вихователя та їх роль у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МОВИ ВИХОВАТЕЛЯ НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

- 2.1. Опис методів та програми емпіричного дослідження
- 2.2. Аналіз результатів дослідження
- 2.3. Рекомендації щодо розвитку мовлення дітей дошкільного віку

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ ВИХОВАТЕЛЯ ТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Мова вихователя як складова його педагогічної діяльності

Мовлення - це інструмент професійної діяльності педагога, за допомогою якого можна розв'язати різні педагогічні завдання .

Проблемою педагогічного мовлення займалися ряд дослідників: І.А. Зазюн, В. Кан-Калик, І. Томан, В.П. Чихаєв, Т.К. Цветкова, П.І. Білоусенко, Ю.С. Василенко, Н.П. Вербова, О.О. Леонтьєв, К.Л. Крутій, І. Синиця, З.С. Смелкова,

Вислів «мовлення педагога» здебільшого вживають, коли говорять про усне мовлення. Під усним мовленням розуміють як сам процес говоріння, так і результат цього процесу — усні вирази [33].

Мовлення вихователя пристосоване для розв'язання специфічних завдань, що виникають у педагогічній діяльності, спілкуванні.

І. Зазюн [27] вказує на наступні професійні особливості мовленнєвої діяльності педагога:

- а) педагог спеціально організовує цю діяльність, керує нею залежно від умов педагогічного спілкування;
- б) кінцевим результатом такої діяльності є досягнення гуманістично спрямованої мети, пов'язаної з вихованням дітей;
- в) добір мовних і мовленнєвих засобів здійснюється залежно від потреб, завдань взаємодії педагога з дітьми; їх ефективність прогнозується;
- г) мовленнєва діяльність педагога в реальній ситуації спілкування будується на відтворенні (рефлексії) стану, поведінки, реакції дітей, вона регулюється змістом зворотної інформації, яку отримує вчитель;
- д) мовлення педагога є предметом його педагогічного аналізу й самоаналізу, постійного самовдосконалення [27].

Аналізуючи мовлення педагога, нерідко використовують вислів «комунікативна поведінка» [17]. В сучасній науковій літературі (О. Леонтьєв [20], Т. Ладиженська [19], В. Кан-Калик [14]) під комунікативною поведінкою розуміють не просто процес говоріння, повідомлення чогось, а таку організацію мовлення й відповідно до нього невербальної поведінки вихователя, яка впливає на створення емоційно-психологічної атмосфери педагогічного спілкування, характер взаємин між вихователем і дітьми, стиль їхньої діяльності [14].

Комунікативна поведінка вихователя оцінюється відповідно до того, що і як він говорить, які в нього жести, рухи, вираз обличчя, який підтекст мають його слова, на яку реакцію дітей вони розраховані.

Мовленнєвий бік спілкування становить складну поліфонію реплік, розповідей, запитань, оцінних суджень, відповідей, зауважень, емоційних реакцій. Ця специфічна атмосфера — результат комунікативної поведінки вихователя й дітей. Щоразу вона неповторна і в цьому розумінні — миттєва. Діти несуть у собі настрій враження від зустрічі з педагогом, пам'ять про його погляд, інтонацію, тональність мовлення, спосіб реагувати на поведінку його вихованців. Тому так важливо, плануючи зустріч із дітьми, обміркувати не тільки зміст спілкування, а й особливості мовлення і комунікативної поведінки (як я говоритиму,

Написав Таміла

П'ятниця, 24 грудня 2010, 01:26 - Останнє оновлення Четвер, 20 лютого 2020, 13:04

які вербальні і невербальні засоби дадуть мені можливість бути виразним, переконливим, коректним, яку емоційну атмосферу спілкування я хотів би створити) [27].

Педагогічна ефективність мовлення вихователя багато в чому залежить від рівня володіння мовою, вміння здійснювати правильний вибір мовних засобів. Педагогічна ефективність комунікативної поведінки вихователя залежить передусім від того, який стиль спілкування з дітьми взагалі йому притаманний, які в нього установки на взаємодію з дітьми, якою мірою він відчуває психологічні особливості ситуації мовлення [39].

Так, можна помітити різницю в комунікативній поведінці між вихователем з навчально-дисциплінарною та особистісно-орієнтованою моделями спілкування. Мета першої - озброїти дітей знаннями, вміннями та навичками. Спосіб спілкування - повчання, роз'яснення, заборона, вимоги, погрози, нотації, покарання, окрик. Тактика - диктат і опіка. Результат - взаємне відчуження дорослих і дітей, переважання реактивності над активністю, невротизація і психопатизація дітей, негативізм.

Мета другий - сприяти становленню дитини як особистості. Завдання тут інші - забезпечення почуття психологічного захисту, довіри дитини до світу, радості існування; формування особистості, розвиток індивідуальності дитини. Тактика спілкування вихователя з дитиною - співпраця. Результат - долається можливий егоцентризм дитини, формується колектив, уяву і мислення дітей, не skutі страхом перед невдачею або насмішкою, діти розкріпаються. Розвиваються пізнавальні та творчі здібності [16].

Підвищена гучність голосу, за дослідженнями І.К. Фрідман, змушує стискуватися, викликає напругу всього тіла у дошкільнят. Різкий дотик - і тіло здригається, згортається. Спокійне погладження розслабляє дитини. Звернення з суворою інтонацією - і голова опускається, зсуваються плечі. Ласкавий голос - дитина тягнеться до нього всім тілом.

Дитина - дуже точне дзеркало, пише І.К. Фрідман, в якому відображаються ставлення, погляди, інтонації. У дитині знаходять відображення манера рухатися, гримаси обличчя, інтонація, звучання голосу дорослого. Строгі обличчя і голоси, що оточують дитину, створюють винувате обличчя, окрики - замкнутість і напруженість. Посмішка, звернена до малюка, і ласкаве звучання голосу привчають дитину реагувати усмішкою на інших людей. Зауваження, несподівані дотики, перебивання залишають після себе готовність до подразнення, неорганізованість рухів і мови [6].

У стосунках вихователя з дітьми має значення як педагог звертається ...